

A zsír, cukor, burgonya és az uzsonnakávé

— A pénzügyi bizottság ülése —

(Saját tudósítónktól.) A ma délelőtti tartott pénzügyi bizottsági ülésen napirendre került, bár a tárgysorozaton nem szerepelt, a legégetőbb kérdése a fővárosnak: a közétkeztetés. Szóváltottak legelső sorban azt, hogy az üzletek előtt való ácsorgást mikor szünteti meg a főváros, majd áttértek a zsír, cukor, burgonya és az uzsonnakávé ügyére...

Mintán napirendre nem volt tűzve egyik kérdés sem, a felszólalók egyszerű kérdéseire az érdeklőt tanácsosok olyan kijelentéseket tettek, amelyek feltétlenül érdekesek és részben megnyugtatók a közönségre. A felszólalások ideje alatt történt azután, hogy az Országos Közéletnevelési Hivataltól két olyan távirati értesítés érkezett, amelyet a mai ülésen egyáltalán nem is akartak még bejelenteni.

Az első távirati értesítésben a Közéletnevelési Hivatal tudatja a fővárossal, hogy teljesíti azt a kérelmet, hogy a Haditermék részéről külföldről szállított vajból ezentúl hetenként két és fél vagon helyett három és fél vagonot kapjon. Ennek a kérelemnek a teljesítése, — mondotta Folkusházy Lajos tanácsos, mikor a táviratot a bizottságnak felolvasta, — lehetővé teszi, hogy a zsírjegyrendszert már a legközelebbi időkben életbe léptessék. Ez meg is fog történni, és a zsírjegyrendszer életbe léptetésével egy nagy lépést tettek arra, hogy az utcai ácsorgást megszüntessék.

A másik távirati értesítésben a Közéletnevelési Hivatal az uzsonnakávéról szóló rendeletnek a módosítását tudatta. A módosítás értelmében az uzsonnakávé kiszolgáltatását a kávéházakon és cukrászüzleteken kívül valamennyi törvényhatósági város területén betiltja az új rendelet a szállókban, büfékben és kávéházakban is.

Magáról az ülésről a következő tudósítasunk szól:

A zsírjegy és a cukorjegy

A pénzügyi bizottság mai ülésének napirendje előtt Hájós Zsigmond dr. szóba hozta az élelmiszerbódék előtt való ácsorgást. Szorongó szívvel — mondotta — kell arra gondolni, mi lesz majd télen, amikor a sokszor hiányosan öltözött gyermekek és öreg emberek dideregnek a bódék előtt, hogy hozzájussanak kevés élelmiszerekhez. Az Országos Közéletnevelési Hivatal vezetője úgy nyilatkozott, hogy e tekintetben intézkedni fog. Kérde, történt-e ezen a téren valami, mert ez az állapot tarthatatlan és szükség van rá, hogy a közönség megnyugtatóra valamelyes intézkedés történjék.

A felszólalásra Folkusházy Lajos tanácsos válaszolt és megállapította, hogy az álldogálásnak az oka az, hogy a két legfontosabb cikkhez, a zsírhoz és a cukorhoz nehezen jut hozzá a publikum. A tanács már a közgyűlésen bejelentette, hogy a főváros előterjesztést tett az Országos Közéletnevelési Hivatalhoz a tekintetben, milyen feltételek mellett lehetne a zsír- és cukoréleltetés terén a jegyrendszer életbe léptetni, ami azután automatikusan megszüntetné a bódék előtt való felállást, mert hiszen jegyrendszer mellett bárnikor hozzájuthatna mindenki az öt megillető adaghoz. Az Országos Közéletnevelési Hivatal hozzá is járult a zsírjegyrendszer behozatalához, de egyelőre nem adta meg azokat a feltételeket, amelyek a rendszer életbe léptetéséhez szükségesek. (Az ülés későbbi folyamán jött meg a távirati értesítés a vajtöbblet engedélyezéséről.)

A közgyűlés után a tanácsos érkekezett a Közéletnevelési Hivatal elnökevel és kérte, hogy a főváros által kért intézkedéseket mielőbb rendelkezje el. Az elnök ezt megígérte és kijelentette, hogy a lehető legrövidebb időn belül távirati, vagy telefon útján értesíti a fővárost a tett intézkedésekről. Ha a főváros az értesítést életbe tudja léptetni a jegyrendszerrel. Már maga a kihirdetés is bizonyára megnyugtató fog kelteni. A cukorjegyek is, amelyek behozatala tekintetében az összes előzetes tárgyalások befejeződtek, legkésőbb december első napjaiban életbe léptethetők lesz-

nek. A közönség körében még a tej kiszolgáltatása miatt is történik ily felállás. Az ügyosztály, mint ismeretes, tejhivatalt állított fel, amely az igazságos elosztásra vonatkozó rendszert életbe fogja léptetni. A gyermekek és betegek december elejétől akadálytalanul hozzá fognak jutni a tejhez. A petroléum körül is vannak mindinkább nehezbülő bajok. Ezeket azonban a kormánynak kell megszüntetnie. A tanács a legnagyobb türelmélenséggel várja azt az időpontot, amikor a jegyrendszer életbe léptethetik ezen a téren is, hogy az egyenletes elosztást rendszeresíthessék.

A burgonyaellátás

Bódy Tivadar dr. elnök felszólítására ezután Berczel Jenő dr. tanácsos ismertette a burgonya ügyét.

Elmondotta, hogy a burgonyaellátás, sajnos, nem megfelelő. Gondoskodás történt, hogy a bódék útján, de a kiskereskedők és nagykereskedők bevonásával is ellassák a közönséget burgonyával, sajnos, azonban nem érkezik elegendő mennyiség a fővárosba. A főváros napi szükséglete 33 vagon, de átlag csak 16–18 vagon érkezik, ami természetesen még a napi szükséglet fedezésére sem elegendő, nemhogy a tartalékolásra lehessen gondolni. Eddig csak a piacokról való elvonás után lehetett 45 vagon burgonyát félre tenni. A polgármester személyesen eljár az Országos Közéletnevelési Hivatal elnökénél és kérte, hogy biztosítsa a burgonyaellátását és különösen a burgonya felhozatalát, mert ezen a téren vannak a legnagyobb nehézségek. Kürthy báró megígérte, hogy mindent megtesz, amit megtehet. A nehézségeknek egyik oka az is, hogy a kormány részéről az intézkedések elkésletten érkeznek. Így például az Országos Burgonyaközvetítő Iroda szeptember második felében létesült, elkésve. Az intézőbizottság már második ülésében, október 5-én, kérte a rekvirálás elrendelését. A kormány azonban csak november 1-re rendelte el azert, mert az eredeti rendeletben ki volt kötve, hogy aki október végéig burgonyáját bejelenti, két korona prémiumban részesül métermázsánként.

Az elkésletten elrendelt rekvirálás eredménye az, hogy eddig 3000 vaggont tudtak csak összehozni, amely felosztás alatt áll. Ujabbán ismét távirati megkeresést intéztek Kürthy báróhoz, aki elrendelte, hogy a rekquirált 3000 vagonból 1000 vaggont a fővárosnak engedjenek át. Ez az intézkedés igen helyes volna, de amíg ezt a mennyiséget össze gyűjtik és a mai nehéz fuvarozási viszonyok mellett az állomásokra hozzák és onnan azután a vasuton a fővárosba érkeztetik, annyi idő telik el és annyi nehézség merül fel, hogy a főváros az intézkedésnek nem láthatja hasznát. Kürthy báró kijelentette azt is, hogy ha kell, a rekquirálást a legnagyobb szigorral, közérő igénybevételével is végre fogja hajtani és a rekquirált mennyiségekből a fővárosnak megfelelő mennyiséget fog rendelkezésre bocsátani, egyúttal felhívta az államvasutakat, hogy a Budapestre szülő burgonyaküldeményeket akadálytalanul szállítsák. A főváros mindent megtesz, hogy a közönséget burgonyával elláthassa. A tavaszi burgonyaellátás biztosításának tekinthető, mert 1400 vaggont eddig lekötöttek s még 1000 vagonra tehető az a mennyiség, amelyet le fognak kötni. Az orosz- lengyelországi burgonya ügye valóságos játék. A legelsőbb hadvezetőség a sok utánjárás után mindent megígért és mindent kilátásba helyezett és most arról értesítette a fővárost, hogy az ottani termés rossz volt és nem igen lehet számítani, hogy onnan burgonyát adhassanak a fővárosnak.

Márkus Miksa: Hát Bécs miért kapott? Bécsot teljesen ellátták, amint azt az ottani polgármester kijelentette.

Berczel tanácsos kijelentette még, hogy a dolgot a főváros nem is hagyja annyiban.

Folkusházy tanácsos ezután bejelentette, hogy éppen most kapta Kürthy báró táviratát, amelyben értesíti, hogy a szükséges vajmennyiséget a főváros rendelkezésére bocsátja, úgy hogy a zsírjegyrendszer most már hamarosan életbe léptethető.

Mik a hibák? Az uzsonnakávé.

Vázsonyi Vilmos dr. szólalt ezután fel. Az álldogálásnak szerinte — ami különben abszolút nem csupán budapesti szokás, mert más nagy városokban is megvan — látszó oka lehet: az áruhiány és technikai akadályok. Az áruhiány oka az lehet, hogy az áru nem jöhet rendszeresen fel, hanem csak esetről-esetre. Ha azonban technikai akadályok is vannak, akkor még nem következik, hogy örökké kelljen várni az áruira. A bódérendszer mellett is

képzelhető olyan elrendezés, hogy a jeggyel ellátható tömeg rendszerben kiszolgálható legyen, még pedig oly módon, hogy a bódék személyzete, amely nincs egész nap igénybe véve, a kiosztás ideje alatt ugyanabban a bódében több áruhelyen szolgáljon ki. Vagy ezt kell csinálni, vagy pedig bizonyos tömegcikknek a kiszolgáltatás mintájára a decentralizáció terepére kell lépni és a kereskedelemmel kell érintkezést keresni. Amíg ez meg nem történik, addig mindig lesznek bajok. A kiutalt mennyiségek nagymértékű decentralizációja teremthet rendet és erre a célra a központi tejcsarnok fiókjait is igénybe kell vennie. Persze az áruhiányon, ahol a készletek nincsenek birtokunkban, csak a kormány vagy az Országos Közéletnevelési Hivatal segíthet. E tekintetben is van két példa. A liszt és a házbér. Ha ezeknél tudtak radikálisan eljárni, járjanak el az agrártulajdonnal is éppen ilyen radikálisan. Kifogásolja, hogy az állami intézményeket, mint pl. a katonai kórházakat a főváros látja el, holott ez állami feladat. Az élelmiszerüzemet a főváros közönsége részére létesítették és nem olyan célból, hogy az állami vállalkozó és kórházzátlító legyen. Szólt még a tejkérdésről. Nem kell várunk mindenkor az Országos Közéletnevelési Hivatal intézkedésére, mi s intézkedhetünk saját hatáskörünkben. Az uzsonnakávé eltöltése nem hozta meg a várt eredményt, a rendeletet uton-utfélen kijátszák. Ha látjuk, hogy a vendéglőkben, szállókban, kávéházakban a kávé árát megemelik, akkor tessék az egész vonalon eltöltani a délutáni uzsonnakávéval. Teljesen perverz demokrácia az, amely a felnőtt embert uzsonnakávézás szempontjából külön alannak tekint. Uzsonnázni nem kell és pláne nem kell kávézni. Radikális rendet kell teremteni az egész vonalon és ne adjunk példát az egyenlőtlenségre. Németországban azért van megnyugvás, mert ott a lakosságot nem izgatják és mert az elosztás egyenletes. Országos rendelkezésekre van szükség: a tejtermékeket az egész országban el kell tiltani és a vaj árát maximálni. Ha ez nem történik meg, akkor minden csak gyerekláték.

Folkusházy tanácsos reflektált Vázsonyi felszólalására. Az álldogálást az szünteti meg, ha annyi áru van, amennyire szükség van. A lisztrendszer azért vált be, mert elegendő liszt van. A kereskedőket ott vonják be az elosztásba, ahol elegendő áru van. A zsír dolgában csak a jegyrendszer segíthet. Ami a kórházak ellátásának ügyét illeti, ebben igaz van Vázsonyinak, ámde a fővárost emberbaráti törekvés vezette, amikor a sebesülteknek a lehető legjobb ellátást akarta biztosítani, mert tudta, hogy milyen viszonyok uralkodnak ott, ahol a kórházak betegeit magánvállalkozás útján látják el. Büszkesége Budapestnek, hogy a sebesülteket úgy látta el, a mint igen kevés városa a világnak és ha ezt megállapítjuk, ebe a közönség is meg fog nyugodni. Az uzsonnakávé tekintetében teljesen osztja Vázsonyi nézetét és kijelenti, hogy e tekintetben hamarosan intézkedni fognak.

Vázsonyi Vilmos dr. újból kijelenti, hogy a sebesültek ellátása állami feladat. Az állam vegye át a reája hármas kötelezettségeket, ha pedig bennünket vesz igénybe, akkor lásson el bennünket megfelelő készletekkel. Azért, mondotta tovább, mert Országos Közéletnevelési Hivatal van, ne tessék minden dologban a kezdeményezést erre a hivatalra bízni, hanem tessék saját hatáskörben is intézkedni. Elvégre a fővárosnak is van autonómia és joga van az autonómia körében intézkedni.

Lesz-e rekvirálás?

A november 19-ére elrendelt készletösszeírás sokakban azt a hitet keltette, hogy ez lesz az új rekvirálás alapja. Ezt a kérdést is tisztázták az ülésen.

Glücksthal Samu dr. szóváltotta a készleteknek 19-ére elrendelt összeírását. Ez az intézkedés a közönség körében meglehetősen nyugtalanságot keltett, mert azt hiszik, hogy a közönségtől a legszükségesebb készleteket is el fogják rekquirálni. Megnyugtatóra van szükség, mert különben nem lesz meg a várt eredmény. Ugy tudja, hogy a készleteket csak azért írják össze, mert az ellátás terén a jegyrendszerre kívánnak áttérni és tudni akarják, ki-nek van készlete, hogy annak jegyét ne adjanak ki, hanem csak olyanok kaphassanak jegyeket, akik készlete felett nem rendelkeznek. Szükség volna még arra is, hogy a közéletnevelési hivatal és a főváros között közvetlen és nem bürokratikus legyen az érintkezés.

Folkusházy Lajos tanácsos kijelentette,

hogy az összeírásnak egyelőre csak az a célja, hogy tájékozódjanak az egyes háztartásokban és üzletekben lévő készletek felől. A jegyrendszer behozatala tekintetében az a szándék, hogy a legfontosabb élelmicikkekre a jegyrendszert hozzák. *Ma nem az a cél, hogy a háztartási készleteket elvegyék.* A hatóság mindenesetre nyugodt lesz, ha azt tapasztalja, hogy a háztartások rendelkeznek elegendő készletek felett. Megállapítja még, hogy az Országos Közélelmezési Hivatallal való érintkezés közvetlen és gyors és erre maga a hivatal elnöke is nagy súlyt helyez.

Feleki Béla szerint ki kellene nyilatkoztatni, hogy ha valakinek nincsen több készlete, mint amekkora kvótát részére a hatóság megállapít, úgy attól nem vesznek el semmit. A többlet elvétele mindenesetre igazságos és méltányos.

Folkusházy erre azonnal válaszolt és a vita véget ért.